

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

شلیته

در دانشنامه آزاد پارسی شلیته نوعی دامن گشاد و پرچین است که معمولاً روی شلوار (تنبان) پوشیده می‌شد و امروزه در برخی از لباس های محلی دیده می‌شود. شلیته از شکل دامن های کوتاه بالرین های اروپایی اقتباس شده است.^۱

نخستین مسافرت ناصرالدین شاه به اروپا در سال ۱۸۷۳ یک واقعه جالب به شمار می‌آید زیرا که اولین سفر یکی از سلاطین ایران به اروپا (کشورهای مسیحی) محسوب می‌شود. او قبل از آغاز سفر به اروپا بیست و پنج سال سلطنت کرد. تصمیم برای انجام مسافرتی که دیدار از روسیه، آلمان، بلژیک، انگلستان، فرانسه، سوئیس، ایتالیا و اتریش را در بر می‌گرفت تصمیم سهل و ساده‌ای نبود.

تبدیل دامن های بلند به تنبان و شلیته تحول چشمگیری بود که از اواخر دوران پادشاهی ناصرالدین شاه در نوع پوشش زنان قاجار بوجود آمد. ناصرالدین شاه در سفر اروپا برای نخستین بار با دیدن لباس بالرین ها در تماشاخانه‌ی «کارولین» در سن پترزبورگ ورقص و لباس کوتاه و چند وجبی آنان که با نوای موزیک بر روی انگشتان خود می‌رقصیدند، سخت فریفته این نوع پوشش شد و پس از بازگشت از این سفر تصمیم گرفت که زنان حرمسرای خود را با این پوشش ببیند در نتیجه فوراً دستور این تغییر لباس را به اجرا گذاشت. با توجه به اینکه مد جدید لباس و تقلید از آن در بین زنان اندرون شروع می‌شد؛ بنابراین لباس جدید نیز ابتدا میان شاهزاده خانم‌ها و زن‌های اعیان آغاز و بعد از آن بین زنان دیگر متداول شد. شلیته را زیر تنبان های پنبه دوزی شده ی آهاردار می‌پوشیدند و در برخی از آنان لبه‌ها با نخ قرقره مشکی دست دوزی می‌شد تا در صورت دیده شدن گوشه‌ها و لبه‌های آن از زیر تنبان، نمای زیبایی داشته باشد. استفاده از شلیته در اواخر دوره سوم با منسوخ شدن تنبان به عنوان جایگزین متداول شد و آن را همراه شلوار مشکی می‌پوشیدند.

^۱ - لباس پایین تنه یا زیر جامه زنان را تنبان می‌گفتند.

^۲ - شلیته زنان قاجار بعد از سفر ناصرالدین شاه به روسیه و تحت تاثیر لباس بالرین های سن پترزبورگ تغییر کرد.

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

مری شیل در خاطراتش می نویسد: مادر شاه شلیته زربفتی در بر داشت که خیلی گشاد و هر لنگه‌اش حتی از دامن های اروپایی نیز فراخ تر است.^۳

تصاویر مربوط به شلیته؛ یکی از فراگیرترین پوشش ها در دوران قاجار

۳ - لیدی مری شیل دختر یک بارون ایرلندی و همسر جستن شیل وزیر مختار انگلیس بوده است. او در ۲۹ اکتبر ۱۸۴۹ به همراه همسرش و چهار خدمه به ایران وارد شد. سفر این گروه ۳ سال و ده ماه به طول انجامید. خانم شیل در این مدت به نوشتن خاطرات سفر خود و جریان امور و اتفاقات داخلی ایران پرداخت و اثر خود را به عنوان «جلوه‌هایی از زندگی و آداب و رسوم ایران» در سال ۱۸۵۶م به چاپ رساند.

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

پژوهش و گرد آوری: فاطمه خاتمی فر (کارشناس ارشد موزه پوشاک سلطنتی)

معرفی شلیته‌های موجود در موزهی پوشاک سلطنتی

یکی از شلیته‌های موجود در موزهی پوشاک سلطنتی شلیته مخمل آبی نفتی با تزیینات قیطان دوزی شده است که در گالری دوم موزه در معرض نمایش می‌باشد. جنس آن از پارچه مخمل می‌باشد که در حاشیه از قیطان‌های حاوی گلابتون طلا جهت زینت بخشیدن به لباس استفاده گردیده است.

شلیته‌ی دوم شلیته‌ای از جنس پارچه‌ی پنبه‌ای نازک با حاشیه پهن است و دارای نقوش تزیینی با نماد بته جقه و گل‌های ریز در قسمت حاشیه است. این شلیته نیز در گالری ۲ موزه پوشاک به نمایش گذاشته شده است.

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

پژوهش و گردآوری: فاطمه خاتمی فر (کارشناس ارشد موزه پوشاک سلطنتی)

شلیته‌ی سوم شلیته‌ای از جنس پارچه پنبه‌ای است که در قسمت حاشیه با پولک‌های دست‌ساز با نقش گل تزیین شده است. این شلیته در گالری ۲ موزه پوشاک به نمایش گذاشته شده است و تماماً دست‌دوز می‌باشد.

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

پژوهش و گردآوری: فاطمه خاتمی فر (کارشناس ارشد موزه پوشاک سلطنتی)

منابع:

مری شیل، ۱۳۶۸: ۷۲ (نشریه علمی- پژوهشی مطالعات هنر اسالمی، سال چهاردهم، شماره ۳۲ فصل زمستان ۹۷)

عنوان مقاله: مطالعه تطبیقی پارچه های مورد استفاده در لباس زنان دوره صفوی و قاجار با استفاده غیبی، ۱۳۸۵

مجموعه فراسنگی، پترزبورگ

شلیته ارمغان سن پترزبورگ

پژوهش و گرد آوری: فاطمه خاتمی فر (کارشناس ارشد موزه پوشاک سلطنتی)